

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 17 Απριλίου 2016

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Sulpicius Gallus legātus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerēbat. **Serēna nocte subito luna defecerat; ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat.** Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputavit **eōque modo** exercitum alacrem **in pugnam** misit. Sic liberāles artes Galli aditum ad illustrem illam Pauliānam victoriam dedērunt. Quia ille metum exercitus Rōmāni vicerat, imperātor adversarios vincere potuit!

Cum P. Cornēlius Nasīca ad Ennium poētam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum **domi** non esse, Nasīca sensit illam domini **iussu** id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post **diebus** cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamavit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: "Quid?" inquit "Ego non cognosco vocem tuam?" Visne scire quid Nasīca responderit? "**Homo** es impudens. Ego cum te quaerem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?"

Nonnulli sunt in hoc ordine, qui aut ea, quae imminēt, non videant, aut ea, quae vident, dissimulant: qui spem **Catilīnae** mollibus sententiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritatem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. **Nunc intellego, si iste in Manliāna castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateātur.**

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016

A. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα που σημειώνονται με έντονα γράμματα.

(Μονάδες 40)

Παρατηρήσεις

B. 1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις και φράσεις:

Sulpicius	κλητική ενικού αριθμού.
caeli	αιτιατική πληθυντικού αριθμού.
eōque modo	αιτιατική ενικού αριθμού.
alacrem	αφαιρετική ενικού αριθμού στο θετικό και συγκριτικό βαθμό θηλυκού γένους.
aditum	ονομαστική πληθυντικού αριθμού.
quid	ονομαστική ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος.
quaerenti	αιτιατική πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος.
ostio	γενική ενικού αριθμού.
vocem tuam	γενική πληθυντικού αριθμού.
tuae	κλητική ενικού αριθμού της αντίστοιχης αντωνυμίας στο α' πρόσωπο, στο αρσενικό γένος.
impudens	παραγόμενο επίρρημα θετικού βαθμού.
multi	γενική πληθυντικού αριθμού, θηλυκού γένους και αιτιατική πληθυντικού αριθμού, ουδέτερου γένους στο συγκριτικό βαθμό του επιθέτου.
iste	αιτιατική ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος.
neminem	αιτιατική πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος.

(Μονάδες 15)

B. 2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους (για όσους από αυτούς σχηματίζονται περιφραστικά να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο):

defecerat	β' ενικό της προστακτικής του Ενεστώτα στην ίδια φωνή.
dedērunt	γ' πληθυντικό της υποτακτικής Ενεστώτα.
vicerat	αφαιρετική σουπίνου.
potuit	ονομαστική πληθυντικού της μετοχής Ενεστώτα στο ουδέτερο γένος.
accipe	β' ενικό της οριστικής Μέλλοντα στη μέση φωνή.
fecerit	β' ενικό της προστακτικής του Ενεστώτα στη μέση φωνή.
mentiebātur	απαρέμφατο Μέλλοντα.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016

vis	γ' πληθυντικό υποτακτικής Παρατατικού.
scire	β' ενικό της προστακτικής ενεστώτα.
videant	αντίστοιχο τύπο στον Παρακείμενο της ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας.
aluērunt	γ' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού στη μέση φωνή.
nascentem	β' πληθυντικό υποτακτικής Μέλλοντα.
dicerent	β' ενικό προστακτικής Ενεστώτα.
factum esse	γενική ενικού του γερονδιακού στο θηλυκό γένος.
fateātur	αντίστοιχο τύπο στην παθητική περιφραστική συζυγία.

(Μονάδες 15)

Γ.1.α. Να αναγνωριστούν από συντακτική άποψη οι λέξεις και οι φράσεις: **nocte, modo, domi, iussu, diēbus, homo, Catilīnae, quo.**

Μονάδες 4 (8×0,5)

Γ.1.β. Να μετατρέψετε τη σύνταξη από Ενεργητική σε παθητική.
Tum Sulpicius Gallus ... eō modo exercitum alacrem in pugnam misit.

(Μονάδες 4)

Γ.1.γ. Να μετατραπεί το ρήμα της πρότασης σε απαρέμφατο εξαρτώμενο από τα «*Cicero dixit*» (Μονάδες 3) και «*dicor*» (Μονάδες 2) διαδοχικά και να γίνουν οι αλλαγές που απαιτεί η απαρεμφατική σύνταξη με ειδικό απαρέμφατο:
Sulpicius Gallus legatus Luci Aemili Pauli erat.

(Μονάδες 5)

Γ.1.δ. Να αντικαταστήσετε την αναφορική πρόταση με μετοχή, ώστε να συμπτυχθούν οι δύο προτάσεις σε μία:
Sulpicius Gallus legātus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerēbat.

(Μονάδες 2)

Γ.1.ε. Να μετατρέψετε τη δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση σε μετοχή, ώστε να συμπτυχθούν οι δύο προτάσεις σε μία:
Quia ille metum exercitus Rōmāni vicerat, imperātor adversarios vincere potuit!

(Μονάδες 3)

Γ.2.α. indignātus: Να αναλύσετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση με όλους τους δυνατούς τρόπους.

(Μονάδες 3)

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016

Γ.2.β. Tum Sulpicius Gallus ... eō modo exercitum alacrem in pugnam misit: Τι δηλώνει από συντακτική άποψη ο εμπρόθετος προσδιορισμός; (μονάδες 1) Να δηλωθεί η ίδια επιρρηματική σχέση με εμπρόθετη γενική γερονδίου (μονάδες 2). [pugnam < pugno – 1^{ης} συζυγίας]

(Μονάδες 3)

Γ.2.γ. si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent: να μετατρέψετε τον υποθετικό λόγο έτσι ώστε να εκφράζεται ανοιχτή υπόθεση στο παρόν (μονάδες 2) και υπόθεση πιθανή ή δυνατή (μονάδες 2).

(Μονάδες 4)

Γ.2.δ. accipe: Να δηλώσετε την απαγόρευση και με τους δύο τρόπους.

(Μονάδες 2)

Να μην ξεχνάτε να (χαμο)γελάτε!

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 17 Απριλίου 2016

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ¹

- ◆ Μια ξάστερη νύχτα έγινε ξαφνικά η σελήνη είχε χαθεί (είχε πάθει έκλειψη)· εξαιτίας του ξαφνικού παράξενου και φοβερού θεάματος, τρόμος είχε καταλάβει τις ψυχές των στρατιωτών και ο στρατός είχε χάσει την αυτοπεποίθησή του (το ηθικό του).

[...]

Έτσι οι ελευθέρια τέχνες του Γάλλου άνοιξαν τον δρόμο για εκείνη τη λαμπρή νίκη του Παύλου. Επειδή εκείνος είχε νικήσει τον φόβο του ρωμαϊκού στρατού, ο στρατηγός μπόρεσε να νικήσει τους αντιπάλους.

- ◆ Όταν ο Πόπλιος Κορνήλιος Νασικάς είχε πάει στον Έννιο τον ποιητή και (όταν) σ' αυτόν που (ο οποίος) από την πόρτα ζητούσε τον Έννιο, η υπηρέτρια είχε πει ότι αυτός δεν ήταν στο σπίτι, ο Νασικάς κατάλαβε ότι εκείνη είχε πει αυτό με διαταγή του αφεντικού (της) και ότι εκείνος ήταν μέσα.

- ◆ Τώρα καταλαβαίνω ότι, αν αυτός φθάσει στο στρατόπεδο του Μανλίου, όπου κατευθύνεται, κανείς δεν θα είναι τόσο ανόητος, που (ώστε) να μην βλέπει ότι έγινε η συνωμοσία, κανείς (δεν θα είναι) τόσο αχρείος, που (ώστε) να μην το ομολογήσει.

¹ Οι μεταφράσεις που παρατίθεται αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα www.study4exams.gr. Εννοείται ότι μπορεί κάποιος να συμβουλευτεί και τις μεταφράσεις των Σαββαντίδη – Πασχάλη από το βιβλίο του Καθηγητή.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B. 1².

Sulpici
caelos
eumque modum
alacri - alacriore
quis
quaerentia
ostii / osti
meus – mi
vocum tuarum
impudenter
plurium / plura - pluria
istud
nullas res

B. 2.

defice
dent
victu
potentia
accipieris - accipiere
fi
mentiturum esse
vellent
scito
visuri fuerint
al(i)tus esset
nasciturae sitis
dic
faciendae
fatendus sit

² Οι συνεκφορές λογίζονται ως μία έννοια. Κατά συνέπεια κάθε τύπος βαθμολογείται με 0,5.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016

Γ.1.α.

- **nocte:** επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με απλή αφαιρετική (τοπική). Δηλώνει χρόνο και συνάπτεται με το ρήμα *defecerat*³.
- **modo:** επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με απλή αφαιρετική (οργανική). Δηλώνει τρόπο και συνάπτεται με το ρήμα *misit*⁴.
- **domi:** επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με τη γενική του ονόματος *domus*. Δηλώνει τον τόπο και ειδικότερα τη στάση σε έναν τόπο. Συνάπτεται με το απαρέμφατο *non esse*.
- **iussu:** επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με απλή αφαιρετική (οργανική). Δηλώνει αιτία (στερεότυπη έκφραση)⁵ και συνάπτεται με το απαρέμφατο *dixisse*.
- **diēbus:** επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με απλή αφαιρετική (οργανική). Δηλώνει το μέτρο ή της διαφορά σε εξάρτηση από το επίρρημα *post*. Η φράση *paucis post diebus* συνάπτεται με το ρήμα *exclamavit*.
- **homo:** Κατηγορούμενο που αποδίδεται στο εννοούμενο υποκείμενο *tu* μέσω του συνδετικού ρήματος *es*.
- **Catilinae:** Γενική υποκειμενική σε εξάρτηση από το *spem* (*Catilina sperat*).
- **quo:** Επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με επίρρημα. Δηλώνει τον τόπο και ειδικότερα δηλώνει την κίνηση σε έναν τόπο. Συνάπτεται με το ρήμα *intendit*.

Γ.1.β. Tum exercitus alacer a Sulpicio Gallo ... eo modo in pugnam missus est.

Γ.1.γ.

- Cicero dixit Sulpicium Gallum legatum Luci Aemili esse / fuisse.
- Sulpicius Gallus legatus Luci Aemili Pauli esse / fuisse dicitur.

Γ.1.δ. Sulpicius Gallus legātus Luci Aemili Pauli erat bellum adversus Persen regem gerētis.

Γ.1.ε. Imperator, metu exercitus Rōmāni ab illo victo, adversarios vincere potuit!

³ Ο χρόνος με αφαιρετική, επειδή το *nocte* δηλώνει φυσική υποδιαίρεση του χρόνου και δίνει απάντηση στην ερώτηση *πότε*. Η αφαιρετική είναι απρόθετη, επειδή συνοδεύεται από επιθετικό προσδιορισμό (*serena*).

⁴ Η αφαιρετική είναι απρόθετη, επειδή συνοδεύεται από επιθετικό προσδιορισμό (*eo*).

⁵ Ειδικότερα δηλώνει το εσωτερικό αναγκαστικό αίτιο.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016

Γ.2.α.

- Quod / Quia / Quoniam indignatus est – indignatus erat. (αντικειμενική αιτιολογία)
- Quod / Quia / Quoniam indignatus esset. (υποκειμενική αιτιολογία)
- Cum indignatus esset. (αιτιολογία, αποτέλεσμα εσωτερικής, λογικής διεργασίας)

Γ.2.β. in pugnam: επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με εμπρόθετη αιτιατική. Δηλώνει σκοπό (= τελικό αίτιο) και συνάπτεται με το ρήμα **misit**.

- Tum Sulpicius Gallus ... eō modo exercitum alacrem **causa / gratia pugnandi** (ή: pugnandi causa / gratia) misit.

Γ.2.γ.

- ανοιχτή υπόθεση στο παρόν
si in hunc animadverto, crudeliter et regie id factum esse dicunt.
- υπόθεση πιθανή ή δυνατή.
si in hunc animadvertam, crudeliter et regie id factum esse dicant.

Γ.2.δ. noli accipere

Ne acceperis.